

Tendențe ale pieței gazelor naturale din România

Ultimele preocupări ale experților în energie din Comisia Europeană, dedicate măsurilor de limitare a efectelor de încălzire globală și de scădere a poluării au dus la formularea unor concluzii din care reiese că cel mai „curat” proces de transformare a materiei prime în energie este gazul natural.

Atât timp cât energia nucleară generează reziduuri periculoase, cu efecte încă necunoscute pentru omenire și pentru a căror neutralizare se cheltuiesc sume imense, atâta vreme cât din transformarea cărbunelui în energie electrică emisiile de carbon în atmosfera ridică serioase probleme pentru mediu și, de asemenea, cresc costurile finale ale energiei, gazul natural constituie cea mai eficientă și totodată prietenoasă sursă de energie.

Proiectul „Nabucco”

La nivel politic internațional se discută despre proiectul „Nabucco”. Acesta înseamnă construirea unei magistrale de transport al gazelor naturale din Azerbaidjan (bazinul Marii Caspice), dar cu posibilități de a aduce și gaz iranian (alta „problemă” politică). Conducța urmează a tranzita și România (peste 400 km).

În cifre și date, proiectul „Nabucco” înseamnă

Georghe Ciuhandu, la inaugurarea unei rețele de gaze la Abrud-Detunata

3.300 km de conductă, cu o valoare estimată la 4,6 miliarde euro. Execuția acestei investiții are ca actori pe OMV Austria, MOL din Ungaria, firme din Bulgaria, Turcia și, desigur, operatorul român de transport prin magistrale TRANSGAZ.

UE a finanțat studiul de fezabilitate, așteptându-se momentul începerii lucrării în 2008 și finalizarea în 2010.

Desigur că acest proiect este unul menit a limita dependența Europei de sursele existente, în special Rusia, dar și Norvegia. Conducța „Nabucco” ar putea fi „umplută”, cum declara comisarul european pentru energie, Andris Piebalgs, cu gaze provenind nu doar din bazinul caspic, ci și din Kazachstan, Turkmenistan și, evident, Iran. Această conductă ar ridica rolul Turciei în alimentarea cu gaze a Europei, apropiind-o astfel și mai mult de UE.

Piața internă: consumuri și prețuri

Țara noastră are un consum anual de circa 18 miliarde mc, din care producția internă asigură 12-13 miliarde mc, restul fiind importat din Rusia. Prețul de 300 dolari/1.000 mc al gazului importat este semnificativ mai scump decât cel intern, purtând o așa-zisă „componentă politică”, prin care consumatorii români sunt penalizați, deși ei nu au nici o vină că politica externă a României neglijează Kremlinul.

Prețul producției interne a avut un trend crescător în ultimii trei ani, pornind de la 60 dolari/1.000 mc la 120-130 dolari/1.000 mc, adică încasările producătorilor interni au crescut de la 500 milioane dolari/an la 1-1,2 miliarde dolari/an. În perioada următoare, așa cum este prevăzut atât în documentele semnate de România cu UE, cât și în

Strategia Energetică propusă de actualul Executiv, prețul gazelor din producția internă se va apropia gradual de prețul extern obișnuit, adică 230-240 dolari/1.000 mc, ceea ce va duce la încasări de aproximativ 3 miliarde dolari/an.

Principalii producători interni sunt ROMGAZ și OMV-PETROM, în proporții egale, care cumulat înseamnă 98% din gazul intern, restul fiind produs de firme mici, adesea asociate clientelei politice.

Importul gazelor naturale este asigurat prin câteva firme, cele mai importante fiind Wintershall și CONEF, dar și alți importatori mai mici. Prețul total al gazului importat se ridică la aproximativ 1,8 miliarde dolari/an.

În România, prin decizii ale autorităților, se face un „amestec” între gazul din import și cel intern, rezultând pentru consumator un preț de bază (fără alte adaosuri) de 195-200 dolari/1.000 mc. Pe drumul către consumatori se intercalează însă și alți operatori, mărinzi prețul final cu tarife de înmagazinare, transport prin sistemul național de transport și distribuție, care „aruncă” prețul final la 350 dolari/1.000 mc. Prețul este considerat a fi unul mediu raportat la prețurile finale din Uniunea Europeană. Spre exemplu, prețurile din Austria, Ungaria Cehia se află în jurul acelorași valori, în schimb, în multe țări europene, gazul ajunge la 800-1.000 euro/1.000 mc.

Tendențe ale prețului gazelor naturale

La un calcul simplu, cele 18 miliarde mc/an aduc în piața gazelor naturale din România circa 6,3 miliarde dolari/an, creând circa 80.000 locuri de muncă și generând importante surse de investiții cu aport remarcabil în PIB. Întrebarea cea mai frecventă este: la ce valoare se va stabiliza prețul final și pe cât timp se mai poate asigura producția internă la nivelul actual sau dacă aceasta poate fi mărită.

Prețul tinde să se stabilizeze la valoarea de 220-230 dolari/1.000 mc (cum arătam mai sus, prin „amestecul” obligatoriu pentru consumatorii români, prețul este deja de 200 dolari/1.000 mc), chiar în condițiile în care producția domestică va practica prețuri apropiate de nivelul internațional (240 dolari), cu condiția ca adausul din import să fie achiziționat la un preț normal sau să fie diminuate cantitățile importate pe seama creșterii producției interne și/sau scăderii consumului, ca urmare a utilizării raționale în condiții de eficiență a gazelor în sistemul industrial, dar și cel casnic (care în sezonul rece ajunge să folosească 80% din consumul total).

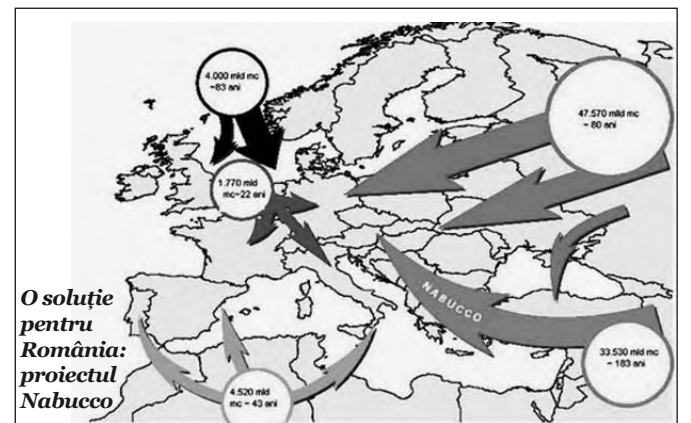
Rolul Autorității de reglementare

Prețul final al gazelor mai poate fi ajustat în folosul consumatorilor și prin reducerea costurilor pe filiera înmagazinare-transport-distribuție, care „înghite” acum circa 150 dolari/1.000 mc. Aici un rol hotărâtor îl are ANRE, instituție recent înființată prin fuziunea Autorității de reglementare în dome-

niul energiei electrice (ANRE) cu Autoritatea de reglementare în sectorul gazelor naturale (ANRGN). Rolul primordial al acestei instituții este acela de a asigura o piață competitivă, condiții tehnice în vederea asigurării continuității și siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale și controlul formării tarifelor de înmagazinare/transport/distribuție, în condiții de transparență și protecție a consumatorului.

Producția internă poate să crească în condițiile în care zăcămintele cu potențial redus în condițiile tehnice actuale pot fi reactivate prin proceduri și tehnologii avansate.

Rolul statului ar trebui să se facă simțit prin politici sectoriale, astfel încât uriașul aport financiar adus de sectorul gazelor naturale în cadrul economiei naționale să fie îndreptat, în primul rând, pentru stimularea tuturor categoriilor de consumatori care investesc în tehnolo-

O soluție pentru România: proiectul Nabucco

sensul scoaterii la licitație a activității de exploatare a zăcămintelor de gaze în schimbul plății unei redevențe competitive și obligației de a investi în tehnologii avansate pentru exploatarea resurselor semi-epuizate și, desigur, în protecția mediului, pentru activitatea de producție.

O soluție: tariful diferențiat

Pentru eficientizarea transportului prin conducte magistrale este obligatoriu a se renunța la tariful de tip „timbru poștal” (tarif unic, indiferent de distanța față de sursă) și introducerea tarifului calculat în raport cu distanțele și eforturile de transport (comprindări suplimentare, pierderi tehnologice, obstacole naturale traversate, în general elemente care induc creșteri ale costului de transport) ale operatorului care aduce gazul la consumatori.

Ca și măsuri subsecvente acțiunii propuse mai sus, am putea observa că, în zonele unde gazul este mai ieftin, ar putea apărea investiții în acele capacități de producție ale căror produse se bazează pe gazele naturale ca și materie primă, desigur datorită valorii mai scăzute ale acestora.

Nicolae HAVRILEȚ,
secretar executiv
al Asociației Naționale Profesionale
din Sectorul Gazelor Naturale
- ANPROGAZ

logii de eficientizare a consumului de gaze (subvenționat de la 120 dolari - cu cât se vinde uzual producția internă, la 300 dolari - valoarea gazului importat pe 1.000 mc) și, de asemenea, în protecția mediului, fără însă a se uita sectorul locuințelor individuale, în care încă (și mai ales în sectorul rural) randamentul consumului de gaze abia se ridică la 30%.

Rolul organizațiilor patronale și ale asociațiilor profesionale

Aceste preocupări ar trebui să fie încredințate sectorului gazelor naturale prin intermediul organizațiilor patronale și al asociațiilor profesionale, singurele capabile a asigura transparența cheltuirii fondurilor și atingerea scopului propus. De asemenea, statul mai poate acționa în

În concluzie, se poate rezuma:

- gazele naturale vor fi încă un timp îndelungat cea mai „curată” (dar și suficient de ieftină încă) soluție energetică;
- prețul gazelor naturale se va stabiliza (la nivel european acest lucru s-a finalizat, în special prin întocmirea de contracte pe termen lung);
- în relația cu Rusia, principalul furnizor extern de gaze naturale, România trebuie să restabilească relații comerciale reciproc avantajoase, extinse eventual și la alte sectoare economice;
- producția internă va trebui reconsiderată atât din punctul de vedere al cantităților anuale programate a fi exploatare, a scoaterii câmpurilor gazeifere la licitații, cât și a pregătirii României de a exporta cantități semnificative de gaze naturale - politică economică ce ar ridica semnificativ produsul intern brut și, desigur, ar echilibra balanța comercială;
- intensificarea preocupărilor menite a utiliza gazele naturale cu eficiență sporită.

În opinia noastră, în acest moment, randamentul consumului de gaze la nivel național nu se ridică peste 60-70%, adică, anual, 5-6 miliarde mc se pierd în procese tehnologice învechite sau conducte/instalații neetanșe, inducând în afara unor pierderi financiare de circa 2 miliarde dolari/an și importante pericole de incendii sau explozii.

